

2021

Norsk institutt for
kulturminneforskning
Årsrapport

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Instituttet er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø som leverer samfunnsrelevant kunnskap til ulike aktører innen kulturarvsfeltet.

NIKU fokuserer på kulturarvsrelatert forskning og forskningsbasert oppdragsvirksomhet innen områder som arkeologi, bygningsvern, konservering, by- og arealplanlegging, kulturmiljø og landskapsbruk og kulturarv i Arktis og nordområdene.

Instituttet har tung kompetanse på klimaendringenes relevans for kulturmiljø og kulturminner, kulturarvens samfunnsrolle, moderne dokumentasjonsmetodikk og geofysisk kartlegging av arkeologiske kulturminner.

NIKU har forskriftsregulert ansvar for å gjennomføre arkeologiske utgravinger i middelalderbyene og på middelalderse kirkesteder.

NIKUs styre i 2021

- Torger Ødegaard, styreleder, rådmann i Hole kommune
- Ingebjørg Erikstad, styremedlem og nestleder, Vestland fylkeskommune
- Per Karlsen, styremedlem, Helse Vest
- Tor Einar Fagerland, styremedlem, NTNU
- Tone Olstad, styremedlem, NIKU
- Nina Kjølsten Jernæs, varamedlem, NIKU
- Hilde Amundsen, styremedlem, NIKU
- Jan Magne Gjerde, varamedlem, NIKU

I henhold til tidligere vedtekter er tre av disse medlemmene (Ødegaard, Karlsen og Erikstad) oppnevnt av Klima- og miljødepartementet, mens en valgkomité har nominert de to andre eksterne medlemmene (Fagerland og Bye). NIKUs representanter er oppnevnt av de ansattes organisasjoner.

Administrerende direktør

Kristin Bakken

NIKU har solid kirkekompetanse og er på tvers av avdelingene involvert i mange prosjekt som handler om bevaring av kirkene i Norge. Kviteseid kyrkje er én av bygningene som NIKU overvåker for klimapåvirkning i et prosjekt finansiert av Riksantikvaren.

Styrets årsberetning 2021

Norsk institutt for kulturminneforskning

Organisasjonsnummer 985767769

Virksomhetens art

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) ble opprettet som en selveiende stiftelse av Miljøverndepartementet i 1994.

Ansvar for arkeologiske utgravninger i middelalderbyene og arbeidet med interiører og gjenstander i kirker og i andre verneverdige bygninger, utgjorde den virksomheten og det økonomiske fundamentet som instituttet ble stiftet på.

Siden er disse arbeidsområdene og finansieringsbasen supplert med en

grunnfinansiering fra Norges forskningsråd, med nasjonale oppgaver definert av Klima- og miljødepartementet, med annet oppdragsarbeid og med eksternt finansiert forskning. Instituttet utvikler og leverer kunnskap til eiere, brukere og forvaltere av kulturmiljø og kulturminner. Vi retter dessuten forskningen vår inn mot samfunnets behov.

NIKU skal både være et nasjonalt og et internasjonalt kompetansesenter innen kulturarvforskning.

Vårt ideal er at oppdragsvirksomheten og forskningsaktiviteten skal berike hverandre, slik at våre empiriske erfaringer fra oppdragsfeltet kan mate forskningsprosjekt med problemstillinger og empiri, og tilsvarende at vår forskning vil heve kvaliteten og forutsetningene våre for å utføre oppdrag.

Arkeologivirksomheten er et godt eksempel i så måte, for de store feltarbeidene blir utgangspunkt for forskningspublisering i ulike format, samtidig som denne forskningen gjør det arkeologiske feltarbeidet bedre fundert.

NIKUs virksomhet drives fra hovedkontoret i Oslo og fra kontorsteder i Tønsberg, Bergen, Trondheim og Tromsø. Alle kontorer utenom Tromsø har ansvar for å utføre arkeologiske utgravninger i middelalderbyene, mens kontoret i Tromsø har et spesielt ansvar for kulturarv i nordområdene - det gjelder ikke minst samfunn og urfolk i nord. Ved Oslo-kontoret drives ellers variert oppdrags- og forskningsaktivitet knyttet til hele kulturmiljøfeltet.

NIKU driver forsknings- og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører. NIKU har en bred faglig tilnærming til kulturarvfeltet, og summen av våre seks avdelingers fagfelt og kompetanser gir et godt utgangspunkt for å gjennomføre tverrfaglige prosjekt internt i instituttet. Det er også et godt utgangspunkt for å gjennomføre samarbeidsprosjekt med en rad ulike fagmiljøer i Norge og i utlandet.

Ved utgangen av 2021 var NIKU fremdeles organisert i seks fagavdelinger og en stabsavdeling. Ledergruppen har vært den samme gjennom hele året.

Overordnet innledning

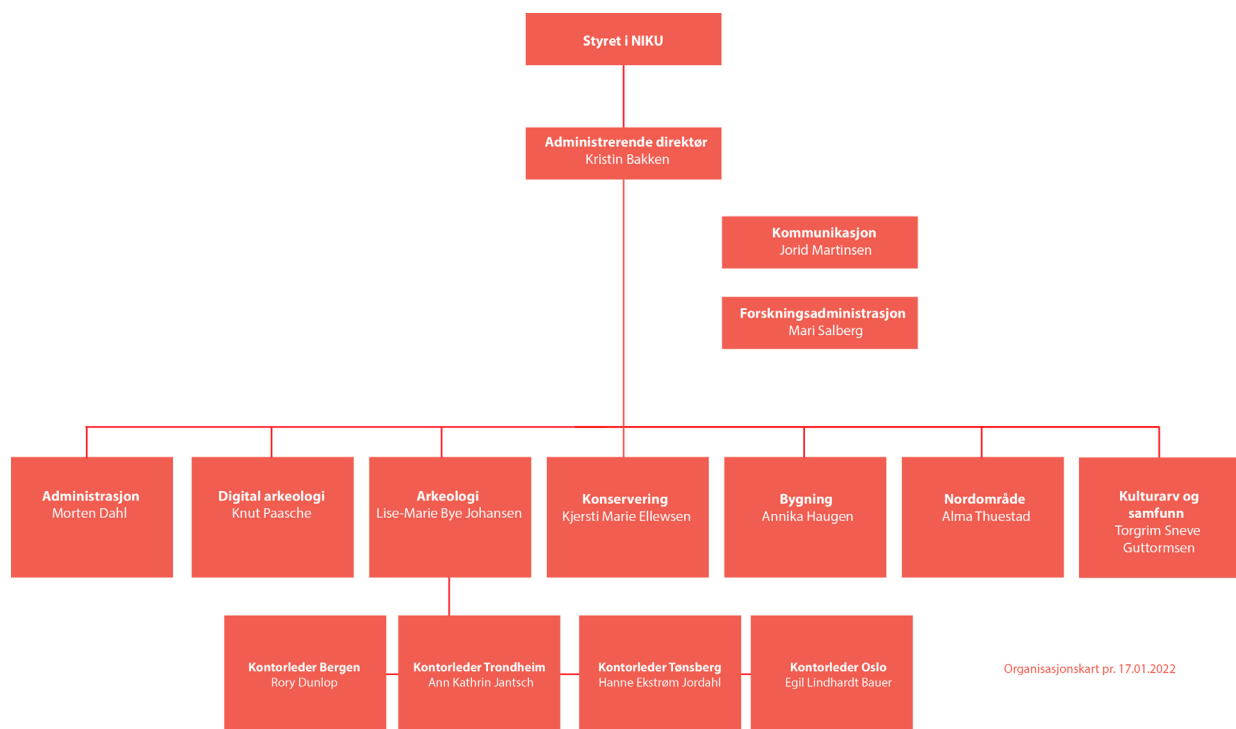
Det andre korona-året ble en større belastning for NIKU enn det første. Mens instituttet i 2020 hadde begrenset koronarelatert sykefravær og greide å gjennomføre utgravninger og feltarbeid uten forsinkelser, har man til fulle fått merke pandemieffektene i 2021.

For det første har sykefraværet skutt kraftig i været, og det har slått direkte ut på prosjektgjennomføring og fakturering.

For det andre fikk ikke instituttene krisemidler i 2021 fra Klima- og miljødepartementet kanalisert via Forskningsrådet som man fikk i 2020.

For det tredje har aktiviteten på oppdragsmarkedet vært noe lavere enn normalt, samtidig med at konkurransen om oppdragene har vært større.

Når NIKU i tillegg hadde budsjettetert med et underskudd i 2021 for å investere i utvikling av forskningsprosjekt og søknadsskriving, og uttellingen på denne aktiviteten ikke ble så god som håpet, viser resultatet for 2021 et rekordstort underskudd. NIKU har egenkapital som dekker dette, men trendene for sykefravær og fakturering bør snus i 2022.

Flere resultat i 2021 gir likevel grunn til optimisme for 2022. Viktigst er det at aktiviteten på arkeologifeltet tok seg kraftig opp i løpet av 2021.

Det store utgravningsprosjektet i Middelalderparken i Oslo hadde på det meste 17 innleide feltarkeologer i tillegg til de faste ressursene, og dette prosjektet er gjennomført på eksemplarisk måte med god styring, fine resultat og offensiv formidling undervegs. I Trondheim ble den store sluttrapporten til prosjektet i Søndre gate fullført, og i Oslo ble over 7000 gjenstander fra Follobaneprosjektet overlevert til Kulturhistorisk museum ferdig emballert og katalogisert. Utgravningen i Stavanger domkirke ble gjennomført etter planen og med stort medietrykk undervegs. Arkeologiavdelingen har altså hatt et godt år i 2021, og de nærmeste årene ser travle ut.

Oppdragssituasjonen for Konserveringsavdelingen har tatt seg kraftig opp i 2021, og det har snarere vært kapasitet enn tilgang på arbeid som har vært utfordringen dette året. Etterspørselen etter tjenester på geofysikk og digital dokumentasjon har også vært god i 2021, og denne etterspørselen ser ut til å holde seg. På andre felt, særlig oppdrag som gjelder registreringer og offentlig planlegging, har flere konsultantselskap rustet seg med kompetanse, og vi har opplevd å bli utkonkurrert på pris.

NIKU har de siste årene investert i forskere og forskningssøknadsarbeid. Budsjettet ble lagt med et underskudd i 2021 nettopp for å investere i søknadsarbeid. Dessverre ble ikke uttellingen på denne store aktiviteten så god som man kunne ha ønsket. Men ett nytt NIKU-ledet forskningsrådsprosjekt gikk inn, og dessuten har instituttet fått delaksjer i noen andre prosjekt. Denne strategiske investeringen i prosjektutvikling og søkerkonsortier, bør gi uttelling på sikt, og noen av disse prosjektene er allerede videreutviklet og innsendt på nytt i 2022.

Klima- og miljødepartementet tildelte NIKU flere interessante nasjonale oppgaver i 2021. En evaluering av miljøovervåking av kulturlag i middelalderbyene med tanke på å vurdere bevaringsforhold er viktig, det samme er arbeidet med å digitalisere og tilgjengeliggjøre dokumentasjon fra den arkeologiske aktiviteten i middelalderbyene. Instituttet har også levert rapporter om kalkmalerier, og som vanlig fått oppgaver som nasjonalt kompetansesenter for konservering. Her er oppgavene tilstandsvurdering og metodeutvikling alltid viktige, men i 2021 ble beredskapsposten avgjørende i forbindelse med

vandalisme i Fjære kirke. NIKU bidro tungt inn i denne krisesituasjonen.

Når det gjelder Forskningsrådet og norsk forskningspolitikk, er det en bekymring at konkurransen om forskningsmidlene blir stadig strammere, at universitets- og høyskolesektoren vinner større og større andeler av de konkurranseutsatte midlene, og at humaniora og samfunnsfag står i fare for å bli relativt sett svekket i den nye langtidsplanen for forskning. Her bruker NIKU alle anledninger og arenaer til å påvirke politikken, slik at vilkårene for å drive eksternfinansiert forskning på våre fagfelt blir sikret.

I 2021 gjennomførte NIKU en ny omdømmeundersøkelse som oppfølging av den som ble gjort i 2017. Det er gledelig å registrere at målingen viser positiv utvikling, for det er klart at instituttets legitimitet på oppdrags-, arkeologi- og forskningsfeltet er avgjørende viktig.

NIKU har ansvarsforsikring for museum, arkitektvirksomhet og forskning/utvikling, ikke noen egen styreansvarsforsikring

Rettvisende oversikt

Stiftelsen har i 2021 driftsinntekter på 123,4 millioner kroner. Det er en reduksjon på 12 % i forhold til 2020. Arkeologiske vedtaksprosjekter utgjør til sammen 40 % av omsetningen. I tillegg bidrar Riksantikvaren med 3,8 millioner kroner til mindre private tiltak. Tilrådingfunksjonen NIKU har på arkeologifeltet, fikk et tilskudd fra Riksantikvaren på i underkant av 4 millioner kroner. 19 % av inntektene er fra grunnbevilgningen, omtrent som året før. Grunnfinansieringen er på 21, 8 millioner kroner, en økning på 7 % fra året før.

Finansforvaltning av overskuddskapital bidrar positivt til finansresultatet også dette året. Overskuddet fra finansposter ble i år 1,7 millioner kroner, mot 1,1 millioner kroner i 2020.

Lønnskostnadene inklusive pensjon er 4,3 % lavere enn fjoråret. Antallet fast ansatte har økt med 6,4 årsverk mens det er en reduksjon på ti årsverk i midlertidige ansatte. Denne reduksjonen er den viktigste enkeltforklaringen på at pensjonskostnadene er redusert med 17 % siden fjoråret.

Avskrivningskostnadene og andre driftskostnader er redusert med henholdsvis 3,7 % og 1,1 % mot fjoråret. Aktivitetsnivået var lavere som følge av

pandemien, og ikke minst for reiser ble det nok et år med betydelige besparelser. I tillegg ble det spart kostnader på utlegg i forbindelse med avlyste og utsatte fysiske arrangementer og sammenkomster.

Det er i 2021 bokført nedskrivninger på prosjekter med i underkant av 3 millioner kroner, mot 1,6 millioner kroner i 2020. Avsetningene for fremtidig nedskrivning av inntekter fra pågående prosjekter er økt med 2,1 millioner kroner. Dette som resultat av en kritisk gjennomgang spesielt av gjenstående etterarbeid på feltarkeologi som ikke lar seg fullføre innenfor opprinnelige rammer. Også på andre fagområder bruker vi flere timer enn vi får betalt for. Tiltak er initiert for å få ned omfanget av nedskrivninger, uten at det skal gå utover kvalitet og kundetilfredshet.

Årsresultatet for 2021 viser underskudd på 7,1 millioner kroner, som er 9,3 millioner kroner svakere enn fjoråret. Pandemiens konsekvenser i form av nedstengning og korona-relatert fravær har preget situasjonen. 2022 forventes å gå med et marginalt underskudd. Det forventes ingen vesentlig bedring før et stykke ut i det nye året. Starten av det nye året har vært tynget av høyt fravær og redusert aktivitet, med konkurranse på oppdragssiden som inntil videre har fortsatt å tynde priser og kapasitetsutnyttelse. Kostnadene styres stramt og vi har startet et internt program for god økonomistyring i prosjektledelse. Den strategiske kapasitetsveksten vi er i gang med, vil gjøre det mulig å oppnå driftsoverskudd i årene som følger. De store arkeologiske utgravningene som nylig er vedtatt for Oslo, vil sikre gode inntekter i årene som kommer.

Stiftelsens egenkapital er redusert som følge av årets underskudd. Sum egenkapital pr. 31.12.21 er på 42 943 371 kroner. Dette utgjør en egenkapitalandel på 46,5 %. Virksomheten anses solid og godt rustet for de aktuelle utfordringene som preger markedene i året foran oss.

Stiftelsens balanseposter er på forventet nivå. Styret mener at årsregnskapet for 2021 gir en rettvise

oversikt over stiftelsens utvikling, resultat og stilling.

Finansiell risiko

Markedsrisiko

Stiftelsen er hovedsakelig eksponert mot endringer i markedet innenlands. Oppdragsmarkedet har fortsatt vært preget av sterk konkurranse både på

kompetanse og pris. Vi har arbeidet med målrettet markedskommunikasjon, alliansebygging og profesjonalisering for å opprettholde og øke vår oppdragsmengde. NIKU nyter god anseelse og ser gode vekstmuligheter i oppdragsmarkedet etter hvert som restriksjonene fra pandemien letter. Ved inngangen til det nye året, ser vi mindre risiko for inntektsbortfall i de nærmeste årene, ettersom nye store arkeologiske utgravninger vil sikre et høyt aktivitetsnivå, spesielt i Oslo.

NIKU har i de seneste årene stått for store arkeologiske utgravninger i middelalderbyene. Erfaringsmessig er dette prosjekter som kommer tidvis og er uforutsigbare. I likhet med året før, har utgravningsaktiviteten holdt seg forholdsvis høy gjennom 2021, med mye etterarbeid også fra de foregående årene.

Grunnfinansieringen fra Forskningsrådet holder seg på samme nivå som tidligere år. Fra Klima- og miljødepartementet fikk NIKU overført kr. 4,617 millioner for å utføre spesifiserte nasjonale oppgaver i 2021.

Kredittrisiko

Stiftelsen har ingen lån og er dermed ikke eksponert for endringer i rente- eller lånevilkår. Det foretas løpende kredittvurderinger ved inngåelse av større prosjektavtaler, for å redusere risikoen for at fordringer ikke blir betalt. Det har ikke vært noen tap på fordringer i 2021 og historikken for tap på fordringer understøtter vår vurdering av denne risikoen som lav.

Likviditetsrisiko

Likviditeten vurderes som svært god og vil kunne dekke også uforutsette hendelser. Stiftelsen har i hovedsak oppdragsgivere og kunder uten konkursrisiko. Mellom 25 og 30 millioner kroner av årlige inntekter forskuddsbetales. Internt regnskapspersonell har som oppgave å påse at innbetalinger og utbetalinger skjer til rett tid.

Skulle det bli behov for å tilføre driften ekstra likviditet utover alminnelig buffer, vil det kunne frigjøres rentebærende fondsmidler i løpet av én til to virkedager. Likviditetsrisikoen anses følgelig som liten.

Risiko knyttet til finansforvaltning

Stiftelsen har plassert en stor del av sin overskuddslikviditet i korte og noe lengre

rentebærende fond, pluss indeksnære norske og internasjonale aksjefond. Avkastningen fra fondsplasseringene vil innebære risiko for finansresultatet fra år til år, men eksponeringen anses forholdsvis lav.

Fortsatt drift

Etter styrets oppfatning gir fremlagt resultatregnskap, balanse, kontantstrømanalyse og tilhørende noter for NIKU et korrekt uttrykk av stiftelsens stilling, resultat og kontantstrøm. I samsvar med regnskapsloven § 3-3a bekreftes det at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

Arbeidsmiljø og ytre miljø

I NIKU ble det utført 112,12 årsverk gjennom hele 2021. Av disse var 10,56 årsverk i midlertidige ansettelser. Antall fast ansatte (inkludert ansatte i permisjon) pr. 31.12.21 var 100, tre færre enn året før.

Kvinneandelen i stiftelsen var 63 % ved utgangen av 2021, mens den for vitenskapelige stillinger var 54,8 %. Fire av sju styremedlemmer var kvinner. Gjennomsnittlig årslønn for menn ligger én prosent høyere enn for kvinner.

NIKUs særavtale slår fast at likestilling skal være integrert i all virksomhet, at alle medarbeidere skal behandles som likeverdige og at vi skal motarbeide alle former for diskriminering og usaklig forskjellsbehandling.

NIKU har likestillingsavtale som er basert på lov om likestilling mellom kjønnene, som særlig tar sikte på å bedre kvinners stilling.

Avtalen er et tillegg til gjeldende særavtaler og overenskomster i NIKU. I henhold til denne avtalen er det opprettet et eget likestillingsutvalg, og avtalen har bestemmelser om at begge kjønn skal være representert i ulike utvalg i NIKU. Likestillings- og mangfoldsutvalget i NIKU ble gitt et nytt, oppdatert mandat i 2021, og nye medlemmer ble valgt inn.

Formålet med utvalget er å være pådriver og inspirator i arbeidet med å legge til rette for likestilling, fremme mangfold og hindre diskriminering blant medarbeidere ved NIKU. Utvalget skal bidra til en inkluderende arbeidsplass. Vi viser til egen handlingsplan på NIKUs nettsider: <https://www.niku.no/om-oss/nikus-handlingsplan-for-likestilling-og-mangfold-2022-2027/>

I forbindelse med årlig rapportering, legges det frem

tall som viser lønnskartlegging og fordeling av kjønn til ulike stillinger. Tallene for 2021 viser at NIKU behandler medarbeidere likeverdig, og at det ikke er usaklig forskjellsbehandling.

Under eksterne stillingsutlysninger er innstillingsutvalget påpasselig med å vurdere søkere på bakgrunn av kompetanse og faglig dyktighet, og ikke legge til grunn andre faktorer som alder, kjønn, legning eller annet.

Trakassering og vold er ikke akseptable handlinger i NIKU. For å sikre at eventuelle kritikkverdige forhold kommer fram i lyset, har NIKU nedfelt rutine for varsling av kritikkverdige forhold. Denne rutinen er en del av HMS-håndboken, som alle ansatte har digital tilgang til.

Det kan varsles om alle typer kritikkverdige forhold, som for eksempel straffbare forhold som tyveri og underslag, mobbing, trakassering, alvorlige brudd på NIKUs interne retningslinjer og brudd på alminnelige etiske standarder i samfunnet.

NIKU har også nedfelt retningslinjer for hvordan håndtere kritikkverdige forhold, slik at det er forutsigbarhet i fremgangsmåte, både for den som varsler, og de som behandler varslingssaker. På den måten skapes det tillit og trygghet i prosessen. Det er ikke varslet om kritikkverdige forhold i 2021.

NIKU har et eget digitalt avvikssystem, hvor alle varsler registreres. Det er fullt mulig å varsle anonymt. Retningslinjene for håndtering av kritikkverdige forhold oppfyller kravene i Arbeidsmiljøloven, og omtaler prosessen generelt, slik at de kan tilpasses varselets innhold og vurderes i forhold til alvorlighetsgrad og karakter.

Det ble meldt inn fem avviksmeldinger i 2021, hvorav én av sakene er gradert til kritisk. Det var en fallulykke i felt med personskafe, som ikke ga varig skade. De resterende sakene (4) var mindre alvorlige. De gjelder fysiske avvik som ventilasjon (2), byggearbeid (asbest) og feltuhell (gravemaskin).

Gjennomsnittlig sykefravær var 6,3 %. Flere av stiftelsens kontorsteder har egne verneombud, i tillegg til hovedverneombud i Oslo og sentralt arbeidsmiljøutvalg (AMU).

NIKU har et aktivt AMU, med fire møter avholdt i 2021. AMU skal passe på at arbeidsmiljøet i NIKU er forsvarlig. Som året før, har også 2021 vært preget av korona-pandemien. En del av HMS-arbeidet har gått med til beredskapsmøter, oppdateringer

av smittevern, kursing i HMS i forbindelse med pandemi o.l.

Ledelsen har etter forespørsel fra AMU, sendt ut spørreskjema til de ansatte for å få informasjon om hvordan situasjonen med hjemmekontor oppleves. Flertallet jobber bra hjemmefra, men enkelte savner stoler og bord som er tilrettelagt for kontorarbeid.

NIKU har gitt ansatte mulighet til å ta med seg utstyr hjem, noe de fleste selv har kunnet ordne med.

Virksomhetens art medfører verken betydelig forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø. Farlig avfall behandles i tråd med offentlige retningslinjer. NIKU har avtale med Franzefoss om henting av spesialavfall fra konserveringsvirksomheten og er registrert på Avfallsdeklarering.no.

Forskning

I 2021 kom 12% av inntektene fra eksterne forskningsfinansieringskilder, mens grunnfinansieringen utgjorde 19 %. Det innebærer at 31 % av NIKUs budsjett kunne brukes på forskning. Denne tidsbruken er den viktigste forutsetningen for vår publisering, og publiseringstallene fortsatte å vise en positiv tendens i 2021, med vel 57 publikasjonspoeng fordelt på 56 tellende publikasjoner.

NIKU har fremdeles som strategisk mål å øke andelen forskning som er eksternt finansiert. Vi har de siste årene investert i forskere med søknadskompetanse, styrket forskningsadministrasjonen og prioritert å bruke interntid på prosjektutvikling og søknadsskriving. Alle disse tiltakene ble også gjennomført i 2021.

NIKU sendte et rekordstort antall søknader til Forskningsrådet i februar 2021, og ett av prosjektene med NIKU-ledelse kom gjennom nåløyet. Dette er et svært spennende og relevant prosjekt som tar utgangspunkt i Gjellestadfunnet som NIKU påviste i 2018. Her er NIKU prosjektleder for en forskergruppe bestående av representanter fra Kulturhistorisk museum (UiO), Institutt for arkeologi, konservering og historie (UiO), Universitetet i Sørøst-Norge, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og Viken fylkeskommune (Østfold).

Forskningsrådet har vært den viktigste adressaten for NIKUs søknaders i 2021, men det må også

nevnes at NIKU har levert en egen EU-søknad som instituttet selv står som prosjektleder for, og NIKU er deltager i to andre EU-søknader. Alle disse er innenfor pilar 2 i EUs rammeprogram for forskning, Horisont Europa.

I tillegg har tre av NIKUs forskere lagt et stort arbeid ned i ERC-søknader i 2021. I skrivende stund foreligger fasiten på denne krevende innsatsen.

Ett ERC-prosjekt har gått inn, mens det ene Horisont-prosjektet der NIKU er med som partner, også fikk finansiering. Det er svært oppmuntrende.

Status ved årsskiftet er nå at NIKU er i ferd med å bygge opp verdifull søkekapital, der instituttet fortsetter å utvikle prosjekt og søkere som det har tro på.

Forskningsaktiviteten har i mindre grad blitt preget av pandemien i 2021. Både publisering og søknadsaktivitet har gått sin gang. Når det gjelder forskningsrelatert feltarbeid har også dette blitt gjennomført uten store vansker. På ett punkt har aktiviteten likevel vært lavere, og det gjelder fysisk deltagelse på faglige seminarer og konferanser med dertil hørende muligheter for nettverksarbeid. De aller fleste faglige arrangementene i 2021 har vært digitale. NIKU har selv arrangert flere slike. Det viktigste arrangementet i 2021 var den digitale forskningsuka som ble arrangert for andre gang i november. Dette har blitt en ny og viktig kanal for å vise fram instituttets forskningsresultater, og det er en rimelig og effektiv måte å nå relevante mottakere med disse resultatene, ikke minst gjelder det den geografisk spredde forvaltningen.

Grunnfinansieringen er et svært viktig grunnlag for å realisere NIKU som forskningsinstitutt. I 2021 ble grunnfinansieringen fordelt etter nye og bedre strategisk funderte kriterier.

Fem strategiske instituttprosjekt ble igangsatt. De er valgt ut etter intern søknadsrunde. Eksterne fagfeller har vurdert det faglige innholdet, mens tildelingen skjedde på dette grunnlaget og etter kriterier som vektlegger strategisk utviklingspotensial. NIKU har nå ett års positiv erfaring med disse prosjektene som skal være fullført i 2023. Ett av de ønskete resultatene som disse prosjektene skal frambringe, er at det på denne måten blir etablert en solid forskningsbasis for å utvikle søknader om ekstern finansiering på sikt.

Disse prosjektene er alle relatert til NIKUs

fem faglige fokusområder og handler om klimaberedskap, historisk klimautvikling, utvikling av de første middelalderbyene, geofysisk metodeutvikling og kontroversiell kulturarv. På årlig basis deler instituttet også deler av grunnfinansieringen til mindre omfattende prosjekt som lar seg realisere innenfor året. Disse prosjektene bidrar bl.a. til å løfte publiseringen til instituttet, men også til å legge fundament for framtidige større prosjekt. I flere tilfeller brukes også grunnfinansieringen som egenandeler i eksternt finansierte prosjekt.

Ved utgangen av 2021 hadde NIKU 45 ansatte med forskerkompetanse. Av disse var sju forsker I, 20 forsker II og 18 forsker III.

Oppdrag

NIKU er fremdeles et institutt med tydelig oppdragsprofil. De rene oppdragsinntektene til NIKU utgjorde 22 % av inntektsgrunnlaget i 2021. Men i tillegg kommer de arkeologiske utgravningene, som ikke er konkurranseutsatte oppdrag, men som likevel bidrar tungt til oppdragsinntektene. I 2021 utgjorde vedtaksarkeologien 43 % av inntektene til NIKU. Arkeologien har altså som vanlig bidradd vesentlig til resultatet i 2021. Utgravningene av kjelleren under Stavanger domkirke og Middelalderparken i Oslo er to viktige eksempler på prosjekter i 2021.

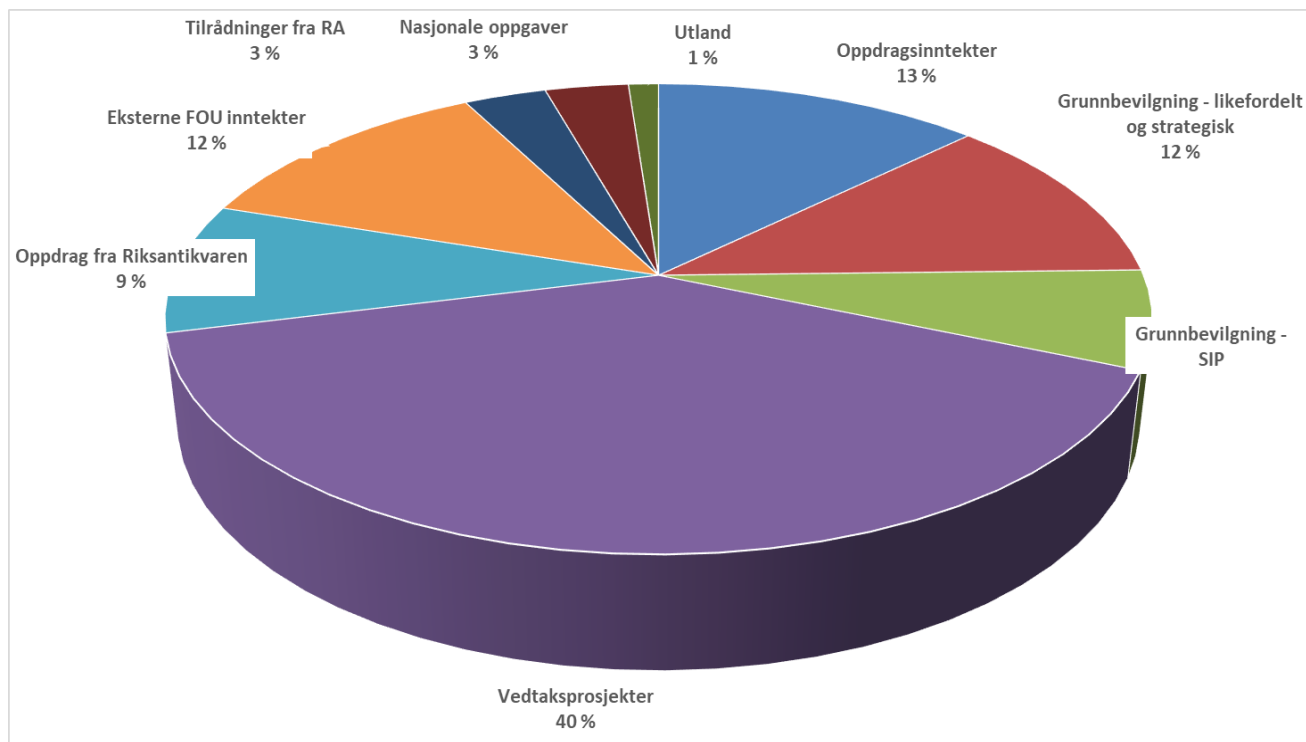
De ikke-forvaltningsrelaterte oppdragsinntektene har relativt sett blitt litt redusert i forhold til inntektene fra arkeologien i 2021. Denne reduksjonen har spesielt vært merkbar for Bygningsavdelingen, Avdelingen for kulturarv og samfunn og Nordområdeavdelingen. Oppdragstilgangen for Avdeling for digital arkeologi og Konserveringsavdelingen har vært god; det er heller kapasiteten som har vært utfordringen i disse to avdelingene. Sykefraværet har vært et reelt problem for prosjektgjennomføringen, ikke minst i de feltbaserte prosjektene. I tillegg har det skjedd en faglig dreining av etterspørselen i Konserveringsavdelingen, noe som innebærer stort trykk på enkelte ressurspersoner med nøkkelkompetanse.

De andre avdelingene har fått merke at konkurransen er blitt større gjennom koronaperioden. Flere konsulentselskaper har bygd seg opp på felt der NIKU tidligere var mer alene om å tilby tjenester (arkeologiske og antikvariske registreringer, stedsanalyser og kulturhistoriske verdivurderinger), og i de siste årene merker vi at

konkurransen på pris har hardnet.

NIKU har inngått en ny viktig rammeavtale om geofysiske tjenester med Vestfold og Telemark fylkeskommune. Den kommer som en naturlig videreføring av et langvarig utviklingssamarbeid med Vestfold fylkeskommune på dette fagfeltet. Fra før er det inngått en rammeavtale med Riksantikvaren om konservering av kirkekunst. Denne erstattet i sin tid en langvarig praksis med direktebestilling, og rammeavtalen skal fornyes i 2022. Instituttet har dessuten to rammeavtaler med Det Kongelige hoff som også i 2021 har innebåret interessante prosjekter. Det er inngått flere avtaler med større arkitekt- eller konsulentselskaper der NIKU er underleverandører, på samme måte som instituttet har avtaler med håndverksbedrifter og andre som er underleverandører i NIKU-ledete prosjekter.

Eksempler på viktige oppdrag i 2021 er arbeid med kulturminnene i Regjeringskvartalet, det gjelder både teknisk konservering og mer prinsipielt arbeid for å lage en plan for å bevare spor fra 22. juli. NIKU har prosjektlederansvaret for å flytte museumssamlinger for KODE i Bergen. Museumsrelevant er også arbeidet for Gurisenteret på Edøy, der Avdelingen for digital arkeologi på oppdrag fra Smøla kommune har levert digitalt innhold til utstillingen. Kompetansen på kirker er etterspurt både av Kirkens arbeidsgiverorganisasjon og av flere ulike kommuner som ønsker rådgivnings- og dokumentasjonstjenester. Det er også en tendens til at de digitale dokumentasjons- og modelleringsmetodene som er utviklet av Avdelingen for digital arkeologi over år, nå blir trukket inn i prosjekter i alle de andre avdelingene for å levere gode tjenester og sluttprodukter.

Arkeologiavdelingen

Arkeologiavdelingen har som ansvar å undersøke arkeologiske kulturminner i middelalderbyene, ved kirkesteder og klostre og i borganlegg fra middelalder. Avdelingen har også kompetanse på å etablere tverrfaglige overvåkningsprosjekter av kulturlag. I henhold til ny ansvarsforskrift fra 1. januar 2020, skal Arkeologiavdelingen gi faglige tilrådninger til både Riksantikvaren og fylkeskommuner i saker som berører NIKU sitt ansvarsområde.

Arkeologiavdelingen bestod ved utgangen av 2021 av 32 faste arkeologer og 20 midlertidige prosjektarkeologer. Av de fast ansatte er åtte forskere, 13 seniorrådgivere og 11 rådgivere. I tillegg har én ansatt vært tilknyttet NIKU på pensjonistvilkår for å avslutte et bokprosjekt. Det har også vært ansatt en vikar i Trondheim. Én ansatt er i utdanningspermisjon for å ta en doktorgrad ved UIO, og en annen fikk innvilget permisjon på samme grunnlag fra og med 2022. Ved utgangen av 2021 bestod avdelingen av til sammen 52 ansatte.

Arbeidet med utforming av faglige tilrådninger og prosjekteringer for Riksantikvaren og fylkeskommunene var en sentral del avdelingens portefølje i 2021. Det har vært viktig å etablere god dialog og tett samarbeid med fylkeskommunene. Til sammen er det benyttet ca. 82 ukesverk til tilrådning og prosjektarbeid i løpet av fjoråret. Totalt er det levert 276 tilrådninger og 106 prosjektplaner med budsjett innenfor NIKUs ansvarsområde.

I 2021 ble det igangsatt flere større feltarbeid, eksempler er kryptkjelleren i Stavanger domkirke og Middelalderparken i Oslo.

I Stavanger domkirke skulle det etableres nytt kirkegulv med varmekabler og kryptkjelleren fylles igjen. NIKU undersøkte i denne sammenheng mindre flater med kulturlag nede i kjelleren, iverksatte bygningsarkologiske undersøkelser, samt implementerte overvåkningsutstyr i gjenværende kulturlag i kjelleren. I prosjektet deltok ansatte med ulik kompetanse fra flere av NIKUs fagavdelinger. I tillegg ble det etablert et godt samarbeid med Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger, og det arbeides med bidrag til en publikasjon om Stavanger domkirke.

Middelalderpark-prosjektet i Oslo har utgangspunkt i masseutskiftning og reetablering av terrenget før etablering av den nye parken over Follobanen. Prosjektet tetter kunnskapshull i området ned mot middelalderhavnen, mellom Kongsgården og Klemensalmenningen. Prosjektet har hatt stort fokus på formidling mot Oslos lokalbefolkning. Det har vært god dialog med KHM om funnarbeidet og med UIO ved funn av eksempelvis runeinnskrifter. Prosjektet fortsetter ut mars 2022, og det kan bli aktuelt med flere utvidelser i året som kommer.

I tillegg er det gjennomført mange mindre feltarbeid i alle middelalderbyene, samt undersøkelser ved flere middelalderiske kirkesteder i hele Norge. Undersøkelsene ved de middelalderiske kirkestedene har ofte bakgrunn i brann- og skallsikring av kirkene.

Flere mindre kulturlagsovervåkningsprosjekter har blitt igangsatt i 2021, i tillegg til Bryggen-MOV og MABY-MOV som er flerårige prosjekter som finansieres av Riksantikvaren.

I tillegg til det løpende feltarbeidet fortsatte det omfattende arbeidet med prosjektavslutning og etterarbeid på Follobaneprosjektet, Kong Oscarsgate-prosjektet i Bergen og Kjøpmannsgata i Trondheim.

Forskningsprosjektet CULTCOAST har gjennomført workshop og har ved årets feltarbeid installert nytt MOV-måleutstyr på Andøya. I tillegg har avdelingen bidratt med MOV- og osteologikompetanse til feltarbeidet i Arcave-prosjektet på Træna.

En av arkeologiavdelingens satsningsområder er, i tråd med Stortingsmeldingen fra 2020, å øke kunnskapsproduksjonen med utgangspunkt i middelalderarkeologien. Arkeologiavdelingen har arbeidet med tre publikasjoner som tar utgangspunkt i utgravningsresultatene: «Det gamle Oslo- 1000-1624», «Torgetboka» og Søndre gatepublikasjonen.

Arkeologiavdelingen arbeider med å skaffe eksterne forskningsmidler, og det ble sendt inn én søknad til NFR i 2021. I tillegg arbeides det i avdelingen med klimarelatert forskning og problemstillinger knyttet til kulturminner i kystområder og kulturlagsovervåkning. Volumet av saker knyttet til kulturlagsovervåkning har økt, og i 2022 kommer avdelingen til å ansette en ny forsker med kompetanse på jordkjemi og analyser av kulturlag.

Det har i tillegg vært arbeidet med flere interne forskningsprosjekter så som MABYSIS og «Urban Origins». MABYSIS er i avslutningsfasen. «Urban Origins» er et av de strategiske prosjektene som ble igangsatt i 2021.

Avdeling for digital arkeologi

Avdeling for digital arkeologi arbeider med utvikling og bruk av nyere digitale metoder i form av registrering, dokumentasjon, overvåkning og formidling av kulturminner. Avdelingen består av en filolog, åtte arkeologer og en ingeniør. Det er fem forskere og fem konsulenter eller rådgivere i avdelingen. Én ansatt er ute i et års permisjon, en ny har kommet inn, og én til to stillinger vil bli utlyst i løpet av 2022.

I 2021, som i tidligere år, har det vært de geofysiske undersøkelsene som har gitt det største volumet,

men 3D-modellering i form av bildebasert modellering (fotogrammetri) kommer sterkt inn som arbeidsfelt nummer to. På geofysikkens side er det gjennomført en hel rekke spennende undersøkelser dette året. Volumet har vært stort, og det kan eksempelvis nevnes funn av nausttuff på Bjarkøy og middelalderkirkegård på Habberstad i Eidsvoll kommune. Av oppdrag rundt 3D-modellering av kulturminner kan det nevnes et svært spennende oppdrag på Reykjanes sør for Reykjavik i Island og et særdeles godt resultat ved et oppdrag inn mot den nevnte utstillingen på Gurisenteret/Edøy i Smøla kommune. Avdelingens innsats ved de arkeologiske undersøkelsene i Stavanger domkirke bør også nevnes. Her er det gjennomført digital dokumentasjon og en god del 3D-modellering som er en viktig del av dokumentasjonen og ikke minst formidlingen av den arkeologiske undersøkelsen. Viktig er det også at avdelingen sammen med Bygningsavdelingen fikk gjennom del to av Svea-prosjektet som er en svært stor ordre som vil gå over to år. Ferdigstillingen av dette prosjektet vil også kunne gi gode muligheter for lignende oppdrag i framtiden.

Avdelingen har økt forskningsporteføljen ganske betydelig de siste årene. Større prosjekter som intern strategisk instituttsatsing i form av prosjektet «From archaeological geophysics to new archaeological knowledge», det eksterne «VEMOP-prosjektet» i Vestfold og ikke minst nytt NFR-prosjekt «Viking Nativity, Gjellestad Across Borders» gjør at avdelingen har et godt forskningsfokus. I tillegg til avdelingens egne prosjekter deltar den i mange av de andre avdelingenes prosjekter, spesielt i Arkeologi-, Bygnings- og Konserveringsavdelingen. Dette gjelder først og fremst på tjenestesiden, men også i flere forskningsrelaterte prosjekt.

NIKU ser for seg en forsiktig økning av avdelingens kapasitet og bemanning de nærmeste årene. Dette er nødvendig for å dekke et marked både på forskings- og tjenestefronten som vurderes å være i vekst.

Avdeling for kulturarv og samfunn

Avdeling for kulturarv og samfunn forsker på kulturarvens rolle i samfunnet, i forvaltningen og blant allmennheten, dessuten på politiske rammevilkår og politisk praksis, og den jobber med kulturarvens sosiale og kulturelle betydning. Forskning og utredning foregår på spørsmål om hvordan samfunnsendringer påvirker bruk og forvaltning av kulturarv, og omvendt hvordan kulturarvspolitik og -praksis former samfunnet.

Avdelingen hadde ved utgangen av 2021 ti forskere, ni med doktorgradskompetanse (tre forsker I og syv forsker II) og én med forsker III-kompetanse. Én forsker har sluttet i avdelingen i løpet av 2021. Det er ikke foretatt noen nyansettelser i avdelingen dette året.

Avdelingen har sin kjernekompetanse innen kulturarvsstudier ('heritage studies') og planforskning med faglig forankring i arkeologi, arkitektur, sosialantropologi, etnologi, landskapsarkitektur, samfunnsgeografi og sosiologi. Avdelingen forsker blant annet på kulturarv i byer og tettsteder, i verneområder som nasjonalparker og regionale landskap, og forvaltningspolitikk slik det framgår av blant annet internasjonale konvensjoner som UNESCO, EU-direktiver samt nasjonale føringer, som stortingsmeldinger, utredninger og veiledere. I 2021 har avdelingen spesielt satset på å bygge forskningskompetanse på kulturarv som skaper konflikt, kulturarv i byutvikling, digital kulturarv samt kulturarvens rolle i rurale miljøer (f.eks. matproduksjon).

Avdelingen har i 2021 drevet en omfattende søknadsvirksomhet for å øke avdelingens forskningsandel (derav syv søknader til Norges Forskningsråd, tre til nordiske finansieringskanaler, og tre til det europeiske forskingssamarbeidet). To av disse søknadene førte til bevilgninger ("NATURACT – Nature-based solutions for climate change: upscaling landscape-based climate mitigation and adaptation actions") og "GoGreen: Green strategies to conserve the past and preserve the future of cultural heritage" (2022-2025). En søknad om nettverksaktivitet "Cultural Heritage in Climate Planning (HiCLIP)" ble også innvilget.

Flere av de søknadene som ikke ble innvilget, har avdelingen i løpet av 2021 brukt tid på å fornye i henhold til tilbakemeldingene med tanke på ny innsendelse i 2022. Avdelingen er i ferd med å bygge opp en betydelig kunnskapskapital i form av utformede forskningssøknader, deltakelse

i sentrale vitenskapelige fora, omfattende publiseringsvirksomhet og nettverksbygging til renommerte forskningsmiljøer innenfor feltet i inn- og utland. Det er som følge av denne satsningen forventninger om økt innvilgning av forskningsmidler i løpet av 2022.

Avdelingen har i tillegg hatt flere mindre pågående oppdragsprosjekter innenfor arealplanlegging med konsekvensutredninger i urbane og rurale miljøer og innenfor verdensarvområder, samt minnefaglig kompetanse ved byggingen av nytt regjeringskvartal sentralt i Oslo. Oppdragsmarkedet har i 2021 vært noe utfordrende som følge av hardere konkurranse.

Bygningsavdelingen

Bygningsavdelingen arbeider med forskning og oppdrag som har med bygningsarven å gjøre. Avdelingen har sin kjernekompetanse innen arkitektur- og bygningshistorie samt eldre bygningsteknikk, og de ansatte er spesialister på verneverdige bygninger fra middelalderen til vår egen tid.

Avdelingen har ansatt to nye medarbeidere som starter opp på nyåret 2022 for å styrke klima/miljøfeltet. De to nye medarbeiderne er erfarne seniorrådgivere og forskere med lang erfaring med klimarelaterte prosjekter. Avdelingen hadde tretten ansatte ved utgangen av 2021 og blir altså femten i begynnelsen av 2022.

Avdelingens oppgaver omfatter blant annet vurdering av arkitekturhistoriske verdier, kirker, kirkekunst og kirkeinventar, ruiner og ruinkonservering, miljøovervåking, kulturhistorisk stedsanalyse, klimaendringene og konsekvenser av disse, dokumentasjon av bygninger og forvaltning av kulturarven. I 2021 har avdelingen, sammen med flere andre avdelinger, særlig satset på å utvikle fagområdene klima/miljø, middelalderkirker, digital dokumentasjon og byutvikling. Disse fire satsningsområdene følger NIKUs strategiske fokusområder, og er felter der avdelingen ser et potensiale for vekst. Spesielt legges nå mye energi på å koordinere og formidle kompetansen på middelalderkirker i stein.

Gunnfinansieringen utgjorde 20 % de fakturerte timene i avdelingen, mens 80 % av disse timene ble finansiert av eksterne, det vil si fra eksterne konsulentoppdrag eller eksterne forskningsprosjekter.

Det satses nå på å øke denne andelen til 90 % i

2023, og altså generelt ha mer fokus på ekstern finansiering. En stabil eller økende inntektsandel fra et eksternt marked gir en økonomisk trygghet og stabilitet i avdelingens virksomhet. Oppdragsandelen står i dag for ¾ og forskningsprosjektene for ¼ av de eksterne inntektene. Siden det kan ta 1-2 år før en satsning på forskning gir uttelling, kommer avdelingen til å ha ekstra fokus på oppdragssiden i 2022. Konsulentoppdrag kan raskt gi store inntekter.

Oppdragsfeltet domineres av kulturhistoriske verdivurderinger av bygninger og bygningsmiljøer. Forskningsfeltet domineres av prosjekter innenfor klima / miljøområdet. Dette er ett av NIKUS strategiske fokusområder, og både reelle forskningsbehov og forskningspolitiske signal og faktiske utlysninger gir muligheter for ekstern finansiering her.

Konserveringsavdelingen

Konserveringsavdelingen jobber med bygninger, kunst, inventar og dekor fra alle tider og i hele landet. Tyngdepunktet ligger på tilstandsvurdering og konservering av kirkekunst og veggmalerier, men avdelingen driver også med rådgivning, forskning og utvikling.

Avdelingens forskningskompetanse ble styrket med to nye ansettelser i 2021, det er én forsker som skal arbeide med inneklima i historiske bygninger, og én forsker med kompetanse på naturvitenskapelige analyser og undersøkelser. Avdelingen telte ved årets slutt 14 ansatte, hvorav åtte har forskerkompetanse.

De ansatte har konserveringsutdannelse innen maleri, muralmaleri og monumentalkunst. I 2021 økte oppdragene på dekor på mur (mosaikk, betong og veggdekor), og avdelingen planlegger derfor en nyansettelse i 2022 for å kunne bidra ytterligere til bevaring av muralmalerier og bygningsintegreert moderne kunst og skulptur.

Som nasjonalt kompetansesenter på konservering skal avdelingen sørge for å utvikle kompetanse som er nødvendig for å bevare vernede og fredete bygninger og kirker med særlig henblikk på bemalte interiører, herunder inventar, dekor og kunst av nasjonal betydning. Dette løste avdelingen i 2021 ved å starte opp flere utviklingsprosjekter innen konserveringsmetoder for limfargedekor, og på rensemetoder for sårbare overflater. Tilstandsvurderinger av interiører i norske kirker er et viktig virkemiddel for å opprettholde nasjonens kunnskap om

dette viktige kulturhistoriske materialet. Kirker i Nordland fikk besøk for tilstandsvurdering av kirkekunsten i 2021. Et annet fokus er beredskap knyttet til verneverdige bygninger og inventar, i dialog med eiere og redningstjenesten. Dette er en tematikk som det blir stadig mer aktuelt fordi klimaendringene øker risiko for naturkatastrofer og ekstreme hendelser. Avdelingen driver også med forskning på brannsikkerhet og går inn med kulturminnekompetanse i prosjekter som omhandler tilpasning av eldre bygningsdeler for å etterkomme dagens tekniske krav.

Avdelingen utfører fargeundersøkelser av private og offentlig bygninger (interiør og eksteriør), og har kompetanse på å undersøke, dokumentere og gi råd om opprinnelig fargesetting samt vedlikehold av malte interiører, gjerne i samarbeid med Bygningsavdelingen.

Ett av de strategiske prosjektene, "Michon", blir ledet fra Konserveringsavdelingen, her er temaet offentlig beredskapsarbeid knyttet til klima- og ekstremhendelser. Ett NFR-finansiert prosjekt om middelaldersk kirkekunst er også under arbeid i avdelingen.

Nordområdeavdelingen

Nordområdeavdelingen arbeider med kulturarv og samfunn i sirkumpolare områder. Viktige tema for avdelingens forsknings- og oppdragsvirksomhet er bruk og forvaltning av kultur- og naturressurser, miljøovervåking av kulturminner og kulturlandskap, historisk og nåtidig landskaps- og ressursbruk, tradisjonell og lokal økologisk kunnskap som kunnskapskilde og styringsverktøy, rettighetsproblematikk mht. tradisjonell landskaps- og ressursbruk samt klima- og miljørelaterte problemstillinger tilknyttet kulturarv, samfunn og urfolk i nordområdene. Forskningsvirksomheten er utpreget tverrfaglig, gjerne i skjæringspunktet mellom samfunns- og naturvitenskapene.

Nordområdeavdelingen hadde ved årets utgang sju fast ansatte, hvorav alle er forskere. I løpet av 2021 har to av avdelingens forskere gått av med pensjon og én midlertidig ansatt rådgiver avsluttet sitt engasjement.

Avdelingens forskere publiserer godt. I 2021 ble det publisert til sammen 20 vitenskapelige publikasjoner som gav 14,45 publiseringspoeng.

I 2021 har avdelingen satset kraftig på prosjekt- og søknadsutvikling.

Det ble sendt både små og store søknader til en rekke forskjellige innenlandske og utenlandske finansieringskilder. Av de større nevnes to ERC-søknader hvor et NIKU-ledet ERC Consolidator Grant har fått tilslag. Videre har avdelingen vært involvert i seks søknader til Norges Forskningsråd hvorav én fikk støtte, i fire søknader til forskjellige svenske og finske fond hvorav én søknad til det svenske Vetenskapsrådet ble innvilget, samt en søknad til Regionalt forskningsfond Viken som ble støttet.

Nordområdeavdelingen er lokalisert i Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning, noe som bidrar til samarbeid om forskning på klima og miljø på tvers av disipliner og institusjoner. Som en del av Framsenter-samarbeidet har avdelingen i 2021 lagt ned et stort arbeid i å bidra inn mot utviklingen av Framsenterets nyoppstartede forskningsprogram. Av fem forskningsprogram deltar avdelingens forskere i fire; Hvordan påvirkes nordlige økosystemer - CLEAN, Bærekraftig matproduksjon på kysten - COASTSHIFT, Fra fjell til fjord - C2C og Tanaelva.

Arbeidet med prosjekt- og søknadsutvikling kommer fortsatt til å være viktig for Nordområdeavdelingen fremover. Det er et utfordrende marked med mange sterke konkurrenter og begrensede søknadsmuligheter. Nettverksbygging, relevant kompetanse og kompetanseheving på søknadsutvikling vil stå i fokus. Videre vil avdelingen utvikle og utvide NIKUs faglige nedslagsfelt innenfor oppdragsmarkedet i nord for derigjennom bidra til å styrke NIKUs oppdragsvirksomhet. Som et ledd i dette arbeidet ansettes en seniorrådgiver i 2022.

Framtidsutsikter

Ved årsskiftet 2021-2022 kan NIKU se tilbake på et år med stort underskudd. Grunnene for underskuddet er klare, og tar en disse erfaringene med seg inn i vurderingen av de økonomiske framtidsutsiktene for 2022, er det fremdeles knyttet stor usikkerhet til det kommende året – og årene. Sykefraværet var rekordstort i tredje tertial 2021, og koronasituasjonen preger også sykefraværet inn i de første månedene av 2022. Men det er grunn til å tro av sykefraværet gradvis vil bli redusert gjennom våren 2022. Når det gjelder de direkte økonomiske konsekvensene av pandemien, ser situasjonen ut til å være i bedring. I oppdragsmarkedet opplever flere av NIKUs arbeidsfelt stor aktivitet og pågang av oppdrag. Det er en gunstig omstendighet at de fleste av våre kunder er offentlige aktører som ikke har lidd under økonomisk nedstenging. Snarere tvert

imot, det kan være grunn til å tro at en del tiltak har stått på vent til pandemirestriksjonene skulle tas bort.

Det er knyttet usikkerhet til hvordan krisen i Ukraina vil prege makroøkonomien på lang sikt. Selv om krisen ikke har direkte konsekvenser for NIKU på kort sikt, er det ventet at krisen og sanksjonene vil medføre store konsekvenser for alle sider av samfunnsøkonomien framover. Man må være åpen for at de offentlige økonomiske rammevilkårene kan endres som følge av dette. Eksempler kan være kommuners og fylkeskommuners kjøpekraft, privat investeringsvilje i byene, eller tilgangen på offentlige forskningsmidler. På den andre siden åpner krisen for nye akutte kunnskapsbehov, for NIKU kan det eksempelvis gjelde kulturarv i krig og konflikt og andre utfordringer f.eks. relatert til flyktningsstrømmen.

Når dette er sagt, kan det vises til flere positive trender som er gunstige for NIKU på kort sikt. Det ene er at 2022 og 2023 ser ut til å innebære høy aktivitet i Arkeologiavdelingen. Det er innvarslet nye større prosjekter både i Oslo, Tønsberg og Trondheim. Erfaring har vist hvor sentral vedtaksarkeologien er både faglig og økonomisk for NIKU. Det er bygd opp en ny avdeling for digital arkeologi i direkte forlengelse av denne virksomheten, og den er også utgangspunktet for en bred tverrfaglig kompetansebygging på middelalder i NIKU. Derfor blir de nærmeste årene svært avgjørende når arbeidet med ny kulturmiljølov skal settes ut i livet og spørsmålet om ansvars plassering kommer opp på nytt.

Også Konserveringsavdelingen og Digital arkeologi opplever stor pågang fra oppdragsmarkedet. På begge felt vil NIKU måtte styrke kompetansen instituttet har i de retningene der etterspørselen er størst. Klima- og miljøfeltet er i vekst, og NIKU har over år bygd opp kompetanse på dette feltet. Bygningsavdelingen har gjort to offensive nyansettelser til dette feltet i 2022, og Arkeologiavdelingen og Nordområdeavdelingen har også fått relevante stillinger til dette arbeidsområdet. I sum har nå alle avdelinger i NIKU rådgiver- og forskingskompetanse på klima- og miljøfeltet. Dette er lovende, for tematikken vil prege både oppdragsmarkedet og forskningsfeltet framover. Det er NIKU forberedt på.

Med omdisponeringen av Opplysningsvesenets fond, og med en kraftig styrking av ressursene som skal kanaliseres til de kulturhistorisk viktigste kirkebygningene i landet, vil det åpne

seg muligheter for NIKU. Ikke bare er det nå en satsing på de middelalderske steinkirkene, Barne- og familiedepartementet har også bedt Riksantikvaren om å lage et nytt bevaringsprogram for de kulturhistoriske kirkene. NIKU har mye relevant kirkefaglig kompetanse, i 2021 vedtok styret at kirker skal legges til som fokusområde i strategien. Allerede ser man hvordan den offentlige kirkesatsingen utløser oppdrag for NIKU, det være seg konservering, dokumentasjon, beredningsplanlegging eller forvaltningstiltak på kirkegårdene.

Det vil være vanskeligere å skaffe forskningsmidler til kirkefeltet enn til klimafeltet. Selv om de konkrete kunnskapsbehovene på kirkefeltet er store, ser man ikke tegn til at forskningsmidlene blir utlyst med føringer som begunstiger denne kulturarven. Instituttet arbeider likevel med å identifisere forskningsprogrammer som kan åpne for kirkefaglige forskningssøknader.

NIKU fortsetter altså sitt strategiske forankrede arbeid med å hente inn eksterne forskningsmidler, og her er det viktig å kartlegge på realistisk grunnlag det mulighetsrommet som de ulike fagfeltene i instituttet har. Det er sendt et betydelig antall søknader de to-tre siste årene, og det er klart at NIKU er på et helt annet nivå i 2022 enn da strategien ble vedtatt i 2018. Det gjelder søkerkompetanse, søkervilje, søknadsaktivitet, søknadskvalitet, faglig bredde og forskningsadministrative støttetjenester. Det er god grunn til å tro at instituttet vil kunne høste av denne satsingen alt i 2022 og i alle fall i årene framover.

Året 2022 startet slik sett godt, i og med at en NIKU-forsker fikk innvilget et ERC-prosjekt i mars. Dette er det første NIKU-ledete EU-prosjektet som har utløst midler. Samtidig fikk et annet prosjekt der NIKU har ansvar for en arbeidspakke, EU-midler. Dette er svært oppmuntrende med tanke på videre arbeid inn mot de europeiske forskningsfinansieringsprogrammene.

NIKU har et samfunnsoppdrag som handler om kunnskapsoppbygging på kulturarvfeltet, og det er derfor viktig å forsøke å påvirke prosesser som fører til at finansieringen av disse forskningsfeltene blir bedre. Høsten 2022 vil ny Langtidsplan for forskning bli lagt fram, og det blir spennende å se om føringene her vil åpne for mer finansiering av kulturarvsforskning – i vid mening. NIKU har levert høringer både til den nye Langtidsplanen og til Forskningsrådets porteføljeplaner, og dessuten tatt til orde for feltet i flere kronikker og debattinnlegg.

Fordi konkurransen om de eksterne forskningsmidlene blir stadig hardere, er det viktig at NIKU bruker grunnfinansieringen sin så målrettet som mulig for å bringe fram kunnskap og etablere forskningsbasis for framtidige prosjekt. Det hadde vært sterkt ønskelig om grunnfinansieringen ble øket noe, for dette er avgjørende viktige ressurser som sikrer instituttets forskningsbaserte utvikling.

Administrasjonsstrukturene i NIKU ligger fast, og det har heller ikke blitt gjort endringer på kontorstedene i 2021, annet enn oppgradering i lokalene i Bergen og Trondheim. De ansatte er for en stor del tilbake i lokalene etter hjemmekontorperioden, men vi beholder muligheten for hjemmekontor som mange har hatt gode erfaringer med i koronaperioden.

NIKU befinner seg på et punkt ved årsskiftet 2022 der det fortsatt råder usikkerhet pga. pandemi, og der krisen i Ukraina er et bakteppe som trolig vil prege både Europa og Norge i årene framover. På kort sikt er det likevel flere trender som lover godt for instituttet, og det er høy grad av motivasjon for å arbeide langs de sporene som strategien legger.

Ellers er det ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets slutt som er av betydning for bedømmelsen av regnskapet.

Årsresultat og disponeringer

Styret foreslår at årsresultatet på -7 106 049 kroner for 2021 fordeles som følger:

Overført til annen egenkapital	-7 106 049 kroner
Sum disponert	-7 106 049 kroner

Oslo, 07.04.2022

I styret for Stiftelsen Norsk institutt for kulturminneforskning

Torger Ødegaard
styreleder

Mette Bye
styrets nestleder

Grete Nanny Sollsnes Winther
styremedlem

Tor Einar Fagerland
styremedlem

Elisabeth Seip
styremedlem

Tone Marie Olstad
styremedlem

Hilde Rigmor Amundsen
styremedlem

Kristin Bakken
daglig leder

Resultatregnskap

	Note	2021	2020
Driftsinntekter og driftskostnader			
Prosjektinntekter	1	123 362 761	140 516 850
Sum driftsinntekter		<u>123 362 761</u>	<u>140 516 850</u>
Direkte prosjektkostnader		16 831 225	16 903 056
Lønnskostnad	2,3	92 287 931	96 415 853
Avskrivning på driftsmidler	4	2 228 512	2 313 917
Annen driftskostnad	2	23 077 200	23 324 616
Sum driftskostnader		<u>134 424 867</u>	<u>138 957 443</u>
Driftsresultat		<u>-11 062 106</u>	<u>1 559 407</u>
Finansinntekter og finanskostnader			
Renteinntekt		123 064	510 821
Finansinntekt		219 649	674 887
Verdiendring og inntekt fra fond	5	1 339 386	
Rentekostnad		661	70 888
Resultat av finansposter		<u>1 681 435</u>	<u>1 114 820</u>
Ordinært resultat før skattekostnad		<u>-9 380 671</u>	<u>2 674 228</u>
Skattekostnad på ordinært resultat	6	-2 274 622	476 393
Årsresultat		<u>-7 106 049</u>	<u>2 197 835</u>
Overføringer			
Overført til annen egenkapital		7 106 049	-2 197 835
Sum overføringer	7	<u>-7 106 049</u>	<u>2 197 835</u>

Balanse

	Note	2021	2020
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	6	3 004 058	729 436
Sum immaterielle eiendeler		<u>3 004 058</u>	<u>729 436</u>
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	4	3 650 245	4 675 755
Sum varige driftsmidler		<u>3 650 245</u>	<u>4 675 755</u>
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		43 810	43 810
Andre langsiktige fordringer		0	59 625
Sum finansielle anleggsmidler		<u>43 810</u>	<u>103 435</u>
Sum anleggsmidler		<u>6 698 113</u>	<u>5 508 626</u>
Omløpsmidler			
Prosjekter			
Prosjekter i arbeid	8	25 117 718	25 879 649
Sum prosjekter i arbeid		<u>25 117 718</u>	<u>25 879 649</u>
Fordringer			
Kundefordringer	8	13 213 471	7 585 996
Andre kortsiktige fordringer		2 186 729	2 149 741
Sum fordringer		<u>15 400 200</u>	<u>9 735 737</u>
Investeringer			
Markedsbaserte fond	5	21 182 893	27 193 507
Sum investeringer		<u>21 182 893</u>	<u>27 193 507</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l.			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	9	24 004 932	38 619 994
Sum bankinnskudd, kontanter o.l.		<u>24 004 932</u>	<u>38 619 994</u>
Sum omløpsmidler		<u>85 705 743</u>	<u>101 428 886</u>
Sum eiendeler		<u>92 403 856</u>	<u>106 937 512</u>

	Note	2021	2020
Egenkapital og gjeld			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital	7	15 000 000	15 000 000
Sum innskutt egenkapital		<u>15 000 000</u>	<u>15 000 000</u>
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	27 943 371	35 049 420
Sum opptjent egenkapital		<u>27 943 371</u>	<u>35 049 420</u>
Sum egenkapital		<u>42 943 371</u>	<u>50 049 420</u>
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		758 702	2 340 636
Betalbar skatt	6	0	323 524
Skyldig offentlige avgifter		8 084 769	8 192 787
Forskuddsinnbetalt på prosjekter	8	30 077 794	35 068 569
Annen kortsiktig gjeld		10 539 220	10 962 576
Sum kortsiktig gjeld		<u>49 460 485</u>	<u>56 888 092</u>
Sum gjeld		<u>49 460 485</u>	<u>56 888 092</u>
Sum egenkapital og gjeld		<u>92 403 856</u>	<u>106 937 512</u>

Oslo, 07.04.2022

I styret for Stiftelsen Norsk institutt for kulturminneforskning

Torger Ødegaard
styrelederMette Bye
styrets nestlederGrete Nanny Sollsnes Winther
styremedlemTor Einar Fagerland
styremedlemElisabeth Seip
styremedlemTone Marie Olstad
styremedlemHilde Rigmor Amundsen
styremedlemKristin Bakken
daglig leder

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk.

Vurdering og klassifisering av balanseposter Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes å ikke være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig.

Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring. Enkelte poster er i samsvar med regnskapsloven vurdert etter andre regler og redegjøres for nedenfor.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs.

Andre anleggsaksjer

Anleggsaksjer hvor NIKU ikke har betydelig innflytelse balanseføres til anskaffelseskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Kortsiktige plasseringer

Kortsiktige plasseringer (andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til virkelig verdi (markedspris etter fondenes opplyste dagskurs) på balansedagen. Verdiendringen er resultatført under finansinntekt.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter alle ansatte. Samtlige ansatte er med i en kollektiv ordning etter Lov om foretakspensjon. Ordningen gir rett til definerte fremtidige ytelser, som i hovedsak bestemmes av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelse på ytelse fra folketrygden. Forpliktelsen knyttet til den kollektive ordningen er dekket gjennom et forsikringselskap. Pensjonsordningen finansieres over selskapets drift. Årets premie føres i regnskapet som årets pensjonskostnad. Viser til nærmere beskrivelse i note 4.

Vurderingsprinsipp for prosjekter

Inntekter er bokført i henhold til vilkår for fakturering eller betalingsløfte i bevilgningsbrev eller kontrakt. For ikke avsluttede prosjekter er det beregnet forventet total kostnad av gjenstående aktiviteter. Dekningsbidrag for utført arbeid blir godskrevet arbeidsåret, med mindre gjenstående aktivitet koster mer enn det som da blir tilgjengelig av midler. I slike tilfeller overføres totalt forventet kostnad slik at forventet underdekning belastes første arbeidsår. Usikkerhet i forbindelse med enkeltprosjekter er for øvrig tatt hensyn til under inntektsføringen av prosjektene. For prosjekter som antas å gi tap, kostnadsføres hele det beregnede tapet umiddelbart. Under kortsiktig gjeld inngår posten forskuddsinnbetalinger fra kunder som er overført til neste år etter vurdering av økonomisk og faglig fremdrift i hvert enkelt prosjekt og aktivitet.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Noter

Note 1 - Prosjektinntekter

Prosjektinntekter består av:	2021	2020
Grunnbevilgning *)	14 586 431	20 272 851
Strategiske Instituttprogrammer *)	8 315 223	8 457 985
Vedtaksprosjekter	49 012 584	53 620 219
Midler fra Riksantikvaren **)	15 035 169	21 603 866
Diverse FOU	15 141 428	14 767 940
Nasjonale oppgaver	4 028 891	4 616 667
Utland	1 451 767	458 518
Andre oppdrag	15 791 268	16 718 804
SUM	<u>123 362 761</u>	<u>140 516 850</u>

*)Grunnbevilgning og strategiske instituttsatsinger utgjør til sammen grunnbevilgningen fra NFR

**) Herav kr 3 784 530 til vedtakssaker og kr 3 972 391 som er brukt til tilrådninger.

Note 2 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser

Lønnskostnader

	2021	2020
Lønninger	71 095 882	73 531 418
Arbeidsgiveravgift	11 151 875	11 203 319
Pensjonskostnader, avg.pl.	9 493 456	12 108 534
Andre ytelser	546 718	-427 418
SUM	<u>92 287 931</u>	<u>96 415 853</u>

Antall årsverk inkl. korttidsengasjert personell	112	115
--	-----	-----

Ytelser til ledende personer:

	Daglig leder	Styret
Lønn/honorar	1 288 262	206 000
Pensjonspremie	154 803	
Andre godtgjørelser	9 863	
SUM	<u>1 452 928</u>	<u>206 000</u>

Revisor

Revisjonshonorar fordeles på følgende måte:

	2021	2020
Ordinær revisjon *)	336 850	315 500
Bistand ligningspapirer/regnskap m/ noter og kontantstrømoppstilling	60 800	53 400
Annen bistand årsoppgjør	7 350	68 600
Bistand MVA	0	6 450
Attestasjon prosjekter	55 600	112 350
SUM (ekskl. mva)	<u>460 600</u>	<u>556 300</u>

*) Netto resultatført og viderefakturert ved akonto, løpende eller avregning.

Opplyst honorar for ordinær revisjon for året inkluderer en høyere grad av akonto fakturering enn fjoråret.

Note 3 - Pensjonskostnader, midler- og -forpliktelser

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter i alle ansatte. Samtlige ansatte er med i en kollektiv ordning etter Lov om foretakspensjon.

Ordningen gir rett til definerte fremtidige ytelser, som i hovedsak bestemmes av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden.

Forpliktelsene knyttet til den kollektive ordningen er dekket gjennom et forsikringsselskap. Pensjonsordningen finansieres over selskapets drift. Kostnaden for 2021 er totalt kr. 10 415 870 eks. trekk ansatte.

Selskapet har også en avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP).

Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Note 4 - Varige driftsmidler

Anleggsmidler 2021

	Maskiner	Inventar	EDB HW	EDB SW	Sum
Anskaffelseskost 01.01	4 753 406	6 575 231	6 768 151	3 092 186	21 188 974
Tilgang	607 202	173 459	422 341	0	1 203 001
Mottatte tilskudd	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12	5 360 608	6 748 690	7 190 492	3 092 186	22 391 975
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	4 111 361	3 377 258	5 990 503	3 034 096	16 484 859
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	4 271 530	4 905 598	6 472 419	3 092 186	18 741 732
Balansført verdi pr. 31.12	<u>1 089 078</u>	<u>1 843 092</u>	<u>718 073</u>	<u>0</u>	<u>3 650 245</u>
Årets avskrivninger	<u>160 168</u>	<u>1 528 339</u>	<u>481 916</u>	<u>58 090</u>	<u>2 228 512</u>
Forventet økonomisk levetid	3	5	3	3	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	

Årlig leie av ikke balansførte driftsmidler

	Årlig leie
Leie datasystemer	672 410
Leie kontormaskiner	494 821
Leie transportmidler	178 805
Totalt	<u>1 346 036</u>

Note 5 - Aksjer og verdipapirfond**Aksjer :**

Navn på selskap	Ciens AS	Totalt
Eierandel	11,11 %	
Balansført verdi	43 810	43 810

Aksjene er oppført til kostpris

Verdipapirfond :

Navn på plassering :	Andeler	Kurs 31.12	Markedsverdi	Bokført verdi	Verdiendring
KLP Aksjeglobal indeks III	777,42	3 709,19	2 883 613	2 883 613	561 587
KLP AksjeNorge indeks II	897,23	3 199,19	2 870 426	2 870 426	540 224
Pluss Likviditet	5 021,16	1 004,86	5 045 568	5 045 568	117 923
Pluss Obligasjon	10 047,11	1 033,46	10 383 286	10 383 286	119 652
Totalt			<u>21 182 893</u>	<u>21 182 893</u>	<u>1 339 386</u>

Kortsiktige plasseringer (andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til virkelig verdi (markedspris etter fondenes opplyste dagskurs) på balansedagen. Verdiendringen og renteinntektene fra verdipapirfond er resultatført under poster for finansinntekt i 2020. I 2021 er verdiendringen og renteinntektene resultatført under poster for verdiendring og inntekt fra fond.

Note 6 - Skatter

	2021	2020
Årets skattekostnad fordeler seg på :		
Betalbar skatt	0	323 524
Endring utsatt skattefordel	-2 274 622	152 869
Sum skattekostnad	<u>-2 274 622</u>	<u>476 393</u>
Beregning av årets skattegrunnlag :		
Resultat før skatt	-9 380 671	2 674 228
Permanente forskjeller	-958 520	-508 804
Endring i midlertidige forskjeller	6 468 739	313 014
Anvendelse av framførbart underskudd	0	-1 007 874
Årets skattegrunnlag	<u>-3 870 453</u>	<u>1 470 564</u>
Oversikt over midlertidige forskjeller :		
Driftsmidler	-3 703 542	-3 315 619
Avsetninger mv.	-6 080 815	
Framførbart underskudd	-3 870 453	0
Sum	<u>-13 654 810</u>	<u>-3 315 619</u>
Utsatt skattefordel (22 %)	-3 004 058	-729 436
Utsatt skattefordel 31.12.	<u>-3 004 058</u>	<u>-729 436</u>

Note 7 - Egenkapital

	Grunnkapital	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01	15 000 000	35 049 420	50 049 420
Årets resultat		-7 106 049	-7 106 049
Egenkapital 31.12	<u>15 000 000</u>	<u>27 943 371</u>	<u>42 943 371</u>

Note 8 - Prosjekter i arbeid**Balanseførte verdier vedrørende prosjekter**

	2021	2020
Opptjent, ikke fakturert produksjon	31 198 533	29 858 105
- tapsavsetning på prosjekt	-6 080 815	-3 978 456
Sum regnskapsmessig opptjent, ikke fakturert produksjon	<u>25 117 718</u>	<u>25 879 649</u>

Tallene for 2020 som vedrører prosjekter i arbeid er omarbeidet for sammenligningsformål.

Forskuddsbetalt, ikke utført produksjon	-30 077 794	-35 068 569
Sum forskuddsbetalinger	<u>-30 077 794</u>	<u>-35 068 569</u>

Note 9 - Bankinnskudd

	2021	2020
I posten bankinnskudd inngår bundne skattetrekkmidler	3 663 302	3 721 640
Sum	<u>3 663 302</u>	<u>3 721 640</u>

Kontantstrømoppstilling

	2021	2020
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Resultat før skattekostnad	-9 380 671	2 674 228
Ordinære avskrivninger	2 228 512	2 313 917
Verdiendring fond og obligasjoner	-1 339 386	-674 887
Betalt skatt	-323 524	0
Endring fordringer	-4 902 533	14 184 375
Endring leverandørgjeld	-1 581 934	-2 892 643
Endring i andre tidsavgrensningsposter	-5 462 525	-5 391 525
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	<u>-20 762 061</u>	<u>10 213 465</u>
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0	0
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-1 203 001	-1 372 609
Innbetalinger ved tilskudd driftsmidler	0	0
Inn- / Utbetalinger ved kjøp av andre investeringer	7 350 000	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	<u>6 146 999</u>	<u>-1 372 609</u>
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	0	0
Innbetalinger ved opptak av ny kortsiktig gjeld	0	0
Utbetalinger ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	0	-122 748
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	<u>0</u>	<u>-122 748</u>
Netto endring i kontanter og kontantekv.	<u>-14 615 062</u>	<u>8 718 108</u>
Beholdning av kontanter og kontantekv. 1.1.	<u>38 619 994</u>	<u>29 901 886</u>
Beholdning av kontanter og kontantekv. 31.12	<u>24 004 932</u>	<u>38 619 994</u>

